Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Sermo eiusdem in festo sancti Anthonij: Nuptie facte sunt

urn:nbn:de:bsz:31-300759

Visual Library

omnibus. donec euulſo ſciſmate/pax plantetur ¶ Nõ ſi mirabũtur forſan aliq̃ ex aliter affectatis vñ nob iſta licent/attendant potius ꝙ hãc nobis legem facit ipa q̃ legẽ neſcit/dura neceſſitas. imo et filialis pietas q̃ ꝑ medios etiam ignes ⁊ gladios/mrẽm talem ita collaborãtem/eripe conaret. Ecce morbus inueteratus ⁊ putridus q̃ ex foſſi tis leuioribꝫ in deteriora quotidie velut cancer ſerpit. ſi ergo ferramentuꝫ cauteriſans adhibeatur/nullus recte culpauerit ¶ Demum cũ ꝑ hac neutralitate in vnũ tractanda/principes ac magnates vtriuſqꝫ obie/cõmoda celeritate congregari non poſſent nl'los ſuo queſumus cõtẽptui deputet ius ꝑtis nr̃e/quã ꝓbabiliſſimã rõe ꝑlibat⁹ ꝓgenitor noſter et nos hacten⁹ fuim⁹ inſecuti/in hac neutralitate cõdemnatum vel depſſum/cũ nũc ñ de iure huius vel illius/ſed decedendo iuri vero vel p̃tenſo/ꝑ vnione cõſequẽda res agatur ¶ Quãobrem vos omnes et ſil'es hortamur in xp̃o. et ꝑ eãꝫ q̃s de immaculata ſpõſe ſue eccie laceratiõe feda. cõpaſſionem geritis obteſtamur arripite nobiſcũ validũ hoc et efficax ſicut expectamus in dei ꝟtute peſtis huius exterminiũ vt denegatio hec obie vtriuſqꝫ cõtendentiũ/afferat nob tandẽ ꝑpetuam vnanimẽqꝫ obiam ſub vno ⁊ certo xp̃i vicario/quatinus ſeruiamus deo in pulcritudine pacẽ et req̃ie opulenta. In quoꝝ omniũ fidẽ ⁊ teſtimoniũ p̃ñtes literas noſtri ſigilli fecim⁹ munimine roborari. Datũ piſius die. xij. Januarij. Anno dñi. Mcccc vij. et regni nr̃i. xxviij. ¶ Finit.

¶ Eiuſdem ſermo habitus coram concilio Cõſtantieñ. in dominica qua erat feſtum ſancti Anthonij.

NUptie facte ſunt in chana galilee et erat mater ih̃u ibi. Scriptum eſt originaliter Jo. ij. ⁊ recitatiue in euangelio dñice currẽtis/qd ad honorem glorioſiſſimi pr̃is Anthonij cuius hodie celebritas agit̃ inferius deducetur. Sed dum nuptie facte ſunt in chana galilee. erat mater ih̃u ibi/Aſſis ⁊ tu pia mater ibi nobiſcũ in hoc ſacro concilij loco vbi eſt miſtice chana galilee/vbi allegorice fiunt nuptie. Interpretatur enim chana zelus/et galilea tranſmigratio. Eſt autẽ hic zelus tranſmigratiõis. ſed quo et vnde Nimirũ ex hoc mũdo ad patrem/ex chana in hierl'm que edificatur vt ciuitas q: peregrinamur a dño nec habemus hic ciuitatẽ manentem ſed futuram inquirim⁹/que eſt hieruſalem mater noſtra. Vides inq̃t bñdictiſſima mater ih̃u. quemadmodum celebratur ſinodaliter in hac miſtica chana galilee in hoc ſacro ꝯcilij loco/digniſſima nuptiarũ xp̃i ieſu filij tui et eccleſie copulatio. Ad q̃d ita: ſane q̃tũs eccia ſponſa agni/neqꝫ laceretur amplius ſciſmate/neqꝫ detur petur erroribꝫ/neqꝫ deformata maneat vicioꝝ feditate. ¶ Aſſis igitur ad has nuptias o Maria. Aſſit et filius tuus ih̃us cum diſcipulis ſuis ſctis omnibus/inuitat⁹ pa hus a nobis. quo adueniente cõmutet̃ obſecramus apud nos aſſidentes in his nuptijs/aqua grauis et inſipida ſapientie terrene animalis ⁊ diabolice. in vinũ optimũ ſapientie ſalutaris/qd nos ebria quadam ſobrietate letificet/cor roboret et ſit in nob vinum germinans virgines/hoc eſt virginales puras ⁊ integras affectiones. impleantur ydrie cordium aqua lacrimoſe compunctionis. Fiat hoc intercedente te o ſacer heremi cultor Anthoni glorioſiſſime fili matris eccie ac in vniuerſa terra nominatiſſime cuius hodie ſolennitas celebrat̃. Fiat et hoc inſinuante ⁊ petente te beatiſſima et miſericordiſſima mater Jeſu mr̃ ſalutis/quã ideo ſalutamus/depmentes ſuauiſſimũ illud gabrielis epithalamiũ dũ in palatio virginalis vteri tui nupſit humanitati diuitas. Aue gratia plena dominus tecum. ¶ Nuptie facte ſunt in chana galilee et erat mr̃ Jeſu ibi/Si dicam ꝙ ſentio patres aplici patres deo amabiles ⁊ ſpectabiles dñi/tanta miſterioꝝ p̃ñtis euãgelij maieſtate tanta dicẽdoꝝ numeroſitate ſuffunditur et ꝑmitur mee mentis acies inualida vt quid ꝑmum dicam quid omittam vix diſcerno. Cadit in me illud narciſſi philocapti/iuuenis apud naſonem ⁊ ad fontem inopem me copia fecit. Ecce nuper in ipo meditationis mee ſecreto dum p̃ñtis euangelij verbis intenderem apparuit ipm velut fons illimis ⁊ nitidus/fons vite verbũ dei in excelſis. tanq̃ꝫ p̃terea ſpeculum quoddã puriſſimum ſine macula. teliſſimumqꝫ/⁊

tale quale dicunt aliq̄ eſſe pſpectiui in q̄ re
lucent et vnius corpis obiectu q̄ttuor ima
gines ſpeculo nonſfracto ¶ Viſa eſt nem/
pe mihi reſpicienti pſens euangelium qua
druplex expoſitionis ſacre ſcripture facies
q̄ totidē decore virgies/filie celeſtꝫ ſapien
tie/quarum nomi na et officia quidam me
tro cōphendit dicens. ¶ Littera geſta
docet quid credis allegoria. Moralis q̄d
agas quo tendas anagogia. His itaqꝫ q̄ttu
or imaginibus inſignitur fons et ſpeculuꝫ
ſapientie diuine/his quattuor faciebus or
natur in vtroqꝫ teſtamento ſacra ſcriptura
ſicut figurat Ezechielis viſio in animalibꝫ
et in rotis. Hec nempe duo teſtamēta ſunt
velut ſi ſit rota in medio rote. Allegoria fi/
dem/anagogia ſpem/moralitas caritatem
littera ſimul tria hec docet et edificat. Pru
dentiam allegoria in fide. Fortitudinem a
nagogia in ſpe. Temperantiam moralitaſ
in caritate Juſticiam littera ſub appropri
atione quadam tradit. Sapientia eniꝫ cu
ius ſunt filie/ſobrietatem et prudentiaꝫ do
cet et iuſticiam et virtutem.i.fortitudinem
ait ſapiens. ¶ Queret aliquis quorſū iſta
et quid obſcurum hoc ſibi velit exordium
reſpectu thematis huius ¶ Nuptie facte
ſunt in chana galilee et erat mater Jeſu ibi
Dicam vt potero diuerſas ſiquidem nup/
tias intuitibus mee cōſiderationis oppo/
nebat quadruplex iſta ſpecies expoſitiōis
ſacre ſcripture/quaſi tetras virginalis/ſua
dens vnaqueqꝫ virgo quatinꝰ de ſūis nu
ptijs pmum et potiſſimum haberet verbū

Littera corporales nuptias
Allegoria ſpūales et ſacramentales
Moralitas ſenſuales
Anagogia eternales obiectebat.

Dicedat littera corpales nuptias hono
rabiliores eſſe q̄s dn̄s hodie ſignoꝝ ſuorū
exordio/ſuaqꝫ pſentia cū matre et diſcipu/
lis honorans conſecrauit/quarum fuit p/
or inſtitutio in padiſo terreſtri. nondū in/
nocentie ſtatu de pdito/quando pphetauit
patriarcha primus adā. ppterea relinq̄t hō
patrem ſuum et matrem ſuam ⁊ adherebit
vxori ſue et erunt duo in carne vna et cetera.
Per quas nuptias impletur mūdus obe/
diendo pme iuſſioni. Creſcite et multipli/
camini et replete terram ¶ Dic igitur tu p
dicaturꝰ/quales hodierne et qualiū pſōa/
rum fuerint nuptie. et ſi Johēs euangeli/
ſte, put opinati ſunt aliqui qua rōne potu/
it dici virgo ſi nubere diſpoſuit Cur ibi fu
erit mater Jeſu que vagari que miſceri cuꝫ
ludentibus non nouerat. Cur illic inuita
ti ihēs et diſcipuli/quibus ſobrietas ⁊ mo
rum grauitas erat amiciſſima/et quales di
ſcipulos cum nondum pdicaret/habebat.
Nunquid virginalis Marie ſponſus Jo
ſeph interfuit/et ſi non/que ratio/ſi ſit/ cur
taceatur. Cur velut auſtere/reſpondit Jeſꝰ
matri verecunde petenti et dicenti Vinuꝫ
non habent/quid mihi et tibi mulier non/
dum venit hora mea. Hora qualis erat il/
la chriſte tanq̄ꝫ aliqua tu fati neceſſitate te
nereriſ. Expone pterea quale fuerit vinum
illud et qualiter ex aqua factum. et ſi rubeū
fuerit iuxta illud. Aque erubeſcunt ydrie.
Cur vinum bonum et ita inebriatiuū ppi
nauit conuiuis Jeſus/qui poſtmodū iuſ/
ſit vt non grauarentur corda noſtra crapu
la et ebrietate/de qua tamen ebrietate loq̄/
tur hic ad ſponſum architriclinus quaſi ſi
reprobet eā in conuiuijs ſed ſuaderet Om
nis homo primum bonum vinum, ponit
et cum inebriati fuerint tunc id quod dete
rius eſt ⁊c̄ Rurſus habet queſtionem ſi nu
ptie Joſeph et Marie fuerint tempore ſuo
hodierna more iudeoꝝ et pene omnigenti
tiū ſolenniter, celebrate q̄d vtiqꝫ faciēdū eē
videtur. Nō eniꝫ fuit clandeſtinum matri
monium ſed legitimum. itaqꝫ Joſeph pꝰ
deſponſationem Marie in hieruſalem pri
mo ſuſcepit eam. Poſtmodum in familia/
rem conuictum more gentis ſue ſcd̄o/ deīn
tertio poſt annunciationem angelicam io/
ſeph ſuper ea certificatus a maria et ab an
gelo in ſomnis fecit iuxta textum euangeli
cum ſicut pcepit ei angelus et accepit mari
am cōiugem ſuum. accepit intellige ritu ſo
lenni nuptiarum que acceptio dicitur con
uentio illa/De qua Mattheus Antequā
conuenirent inuenta eſt. non dubium. qui
a Joſeph/habens in vtero de ſpiritu ſācto
Non quidem et vteri tumore cognouit b̄
Joſeph eorum honore ſaluo qui oppoſi/
tum ſcripſiſſe et pinxiſſe videntur. Quid
enim ſcandaloſius apparuiſſet iudeis cō/
uenientibus ad celebritatem nuptiarū ma
rie q̄s videre tumeſcentem eius vterum. ¶
Sed hec in epl̄a quadam ſup celebratiōe
virginalis coniugij Joſeph et Marie/la/
tius notata ſunt. Poſtremo q̄re dr̄ hoc ini
tiū eē ſignoꝝ q̄ fec ihs. nūq̄d antea caruiſ/
ſe miraculis. nūq̄d ocioſꝰ fuiſſe credēdꝰ eſt.

v ¶ Littera virgo ſēper itegerrima/quia ſem
per veriſſima/ceteris autoritate prior qua
vacillante relique non ſubſiſterent/cōqui/
rere ſuadebat hec et ſimilia/dum ſoror ei⁹
allegoria pfundiſſimo intelligentie ſpiritu
plena ſubintulit. pferende ſunt/crede mihi
ſpūales ſacr̄ales ꝙꝫ nuptie/q̄ ſunt xpi ſpon
ſi ad ecclām ſponſam/quarū fit cōuiuium
in templo eccl̄e/cōione panis et vini in ſa/
cramento altaris/he fuer̄t initiate in primo
inſtāti incarnationis in thalamo vteri vir/
ginalis/ratificate in inſtanti mortis chri/
ſti p aquā ꝛ ſanguinē et cōſumabūtur i in/
ſtanti eternitatis p felicitatē ppetuā Vnde
ſicut res pfectior eſt ꝙ̄ ſit ſignū eius ſic has
nuptias digniores eē ꝙꝫ corpales fateri ne
ceſſe eſt. Vn̄ quid dicit apl̄us de corpalib᷒
nuptijs audi. Sacr̄m inq̄t hoc magnū eſt
ſignū/ſignū.ſ.rei ſacre ſꝫ q̄liter et quō: i xpo
dico ꝛ eccl̄a. Figuratur celebriter hec dīſpō
ſatio in ſolēnitate dedicationis templi ma
terialis/et exp̄mitur a Johe in Apocalip.
dū dicit ſe viſſe hier̄lm nouam deſcēdentē
d̄ celo tāꝙꝫ ſpōſā ornatā viro ſuo ¶ Qua
liter aūt m̄rioniū ade p ſtatu innocētie ſi n̄
peccaſſet/quō p̄terea virginale cōiugiū io/
ſeph et marie nunꝙꝫ cōſumatum/p̄ſignaue
rint ſacr̄aliter m̄rioniū xpi cū eccl̄a docere/
paratus ſum/dicit allegoria/ſi ꝛ dū ſtudio
ſitas ſpeculatrix familiaris nr̄a q̄ſiuerit ¶
Pauſare videbat̄ allegoria dū verbū ſum/
pſit ſoror eius moralitas prudētiſſima ꝛ to
ta ſm̄ nomē ſuū morigera/ſuadēs comme
morari debere nuptias ſenſuales. Nō qui
dē vt exerceant̄ (pcul hec impietas) ſed vt fu
giant̄ ab hoīb᷒/q̄ in abominabili pſtibu/
lo cōcupie/ꝛ in volutabro luti carnalis fe/
diſſimo ſpurciſſimoꝙꝫ fiūt/dum cōtrahit a
nimalis hō cū ſenſualitate ſeu cōcupiſcen/
tia ſenſuali. Initiat̄ aūt m̄rioniū hoc adul
teriū in illecebroſa cogitatione. Ratificat̄ i
conſenſu vero vel interpretatiuo. Conſu/
matur in ope voluptatis libidinoſe/q̄ feda
eſt/q̄ deformis feralis ꝛ ſordida/exoſa tan/
dem ꝛ penoſa. Propterea ſingulariter p̄ce
pit Iſaac Jacob filio ſuo ne acciperet vxorē
de genere chanaan. Chanaan interp̄tatur
erubeſcens. Et q̄d erubeſcendū q̄ſo magis
ipa libidinū vili voluptate cuius ſunt exi/
tus odioſi triſtes et amari qui plus aloes
ꝙꝫ mellis habent. Figurat hoc nob̄ Amon
qui nimio amore ſororis ſue Thomar ſuc
cenſus/procurauit eius cōcubitum ſedn
fario ope cōſumato audi q̄d ſeqnit̄. et exo/
ſam habuit eam. ita vt maius eēt odiū quo
eam oderat. amore q̄ eam dilexerat. Fugiē
das igit̄ doce tu nuptias iſtas inq̄t moralitas
qm̄ euenit ſg i eis illud machabeoꝝ. Con
uerſe ſunt nuptie in luctū/ꝛ vox muſicorū
in lamentū. Ecce tamē ꝙꝫ repleuerūt mun/
dū ſordib᷒ ſuis qm̄ corrupit oīs caro viā ſu
ām ita vt q̄ i apto ꝛ q̄i occulto fiūt turpe ſit
dicere ita vt vix etiā in cōfeſſiōe poſſint ex/
torq̄ri niſi obſtetricāte manu dn̄i coluber
tortuoſus extrahatur a corde. Cur em̄ zo/
doma interp̄tat̄ muta: niſi q̄r mutos ſiñ cō
feſſione cōſueuit p̄cipitare in ſtagnum ſul
phuris ardētis/cuius fumus tormentorū
aſcēdit in ſecula. Has a puero nuptias ſor
didas libidinis/execratus Anthoni⁹ ſuſpi
rauit cū pſ̄. Quis dabit mihi pēnas ſic̄ co
lūbe et volabo ꝛ requieſcā. Ecce elongaui
fugiens ſecure ſane ſicut ioſeph pcacem fu
git egiptiā et manſi in ſolitudie. ¶ Ad hāc
de Anthonij ſolitudine cōmemorationem
q̄ totiēs in anagogicos raptus eſt mēs ex/
ceſſus exorſa ē q̄rta ſoror anagogia nil mor
taleſonās ꝛ diuinā in facie mōſtrans origi
nem. hec ad celeſtia librās oculos tracto ex
imo pectoris deuoto ſuſpiria/ſuggerere/
mihi videbatur ꝛ dicere Eya q̄d heſitat a/
nimus tuus/q̄d vacillat dubius/an in ijs po
ribus nuptijs vel in meis plus hēat inſiſte
re ſermo tuus Certū tene nuptias meas e/
ternales eē de q̄b᷒ in matheo Venit ſpōſus
et q̄ pate erant intrauerūt cū eo ad nuptias
Et clauſa eſt ianua Et in apocal̄. Gaudea
mus et exultemus ꝛ dem⁹ gl̄am deo q̄r ve/
nerūt nuptie agni/et vxor eius preparauit ſe
et datū eſt illi vt opiat ſe biſſinū ſplēdēs et
candēs/biſſinū eni iuſtificatiōes ſunt ſan
ctoꝝ. Sequit̄ beati q̄ ad cenā nuptiarum
agni vocati ſunt. Audi tu recogitās ꝛ ſuſpi
ra. audi ſuſpenſus cor ad celeſtia exemplo
Anthonij cuius interp̄tatio ſonat ſurſum
tenens. Sed q̄ ad cenam em̄ agni vocati
ſunt. ita vere beati ſi tamē vocat venire vel
nō tardauerint vt fatue virgīes vel nō cōtē
pſerint ſicut ille q̄ emerat villā mūdane va/
nitatis. alter iuga boū terrene curioſitatis
alter q̄r duxerat vxorē de q̄ nūc ſoror mora
litas loq̄bat̄ peſſimā/q̄ ē ꝯcupia carnal̄ vo
luptatis. ¶ Ita ē p meā fidē (ſubintulit cō
feſtim moralitas vt erat acris in vicia) hec
carnalis voluptas peſſima eſt meretrix.
¶ Figurat enim Dalida, ſedutrix que

ſampſonē accenſum et debilitatū tradidit
hoſtibus philiſteis/ac relicto eo pfida pri/
nus copulata eſt alteri viro. J. nunc igitur
et ſpero fidem aliquam in tali cōiugio car/
nalis cōcupiſcentia contrahit ad interitū.
Sed neqꝫ ibi ſecurū eſt ſed execramentū
id eſt execrande rei ſignum ſcꝫ adheſionis/
anime cū demone/neqꝫ ples deniqꝫ quoni
am qui tenet eam iuxta verbū Job paſcit
ſterilem que non parit. Porro deficit vi/
num deuote cōpunctionis in nuptijs eius
quia non eſt mater Jeſu ibi. neqꝫ vocatur
Jeſus cum diſcipulis ſuis ad eas/ſed nec
vocatus intereſſe dignaretur. nimirū ſi fu
giteas Anthonius. ¶ Loquebat hec mo
ralitas dum viſa eſt anagogia parum per
ferre moleſte ꝙ ſuam de nuptijs eternalibꝫ
orationem interruperat. Vox etiam litte
ra. mox et allegoria contendere parabant.
(vt ita loquamur humano more) altera al/
teram preuenire/locutura ꝓus vnaqueqꝫ de
nuptijs ſuis integro pfecto eꝫ ſermone. ¶
Tunc ego quieſcite pcor interim vos ger/
mane diuineqꝫ ſorores Nolite tumultuari
nolite cōtendere/ne fortaſſis dicendorꝫ or
do turbetur. nihil egre tuleritis/ſatis id mi/
hi fuerit hactenus vos reuelaſſe oclos me
os vt conſiderarem mirabilia de lege dñi/
Animaduerto quippe velut vnā eſſe faciē
omniū veſtrum/qm̄ nuptie tue corpora/
les o littera ſignificant et ſacramentales ec
cleſie. et ſpūales gratie. et eternalis glie. Ex
quarum pulcerrima puritate patet execra/
tio nuptiarum ſenſualium quales iure ſuo
deteſtatur moralitas. ¶ Rurſus allegoria
manuducit ad anagogiam et ad vtranqꝫ li
tera moralitaſqꝫ ſubſeruiunt. Similiter vi
dere eſt in ſingulis faciebus veſtris. Relu/
cet atm̄ peculiariter in littera/facies homi
nis qm̄ ſolus inter animalia/litteris et hy/
ſtorijs vti nouit Relucet in allegoria faci/
es leonis ꝓpter fortitudinem illius quā edi
ficat fidei. nonne leonina tibi videtur iſta
fortitudo que vincit mundū/hec tamen eſt
victoria que vincit mundū fides noſtra. ¶
Relucet in moralitate facies bouis ꝓpter
tempantiam ⁊ domabilitatem laborosam
quam docet mos: Relucet tandem ī ana/
gogia ꝓꝓiſſime facies aquile ſupeminenſ
quoniam edocet p ſpem ad celeſtia leuare
ſurſum corda. ¶ Compſſa eſt his auditis
ſororia quelibet diſceptatio filiarꝫ ſacre ſa
pientie q̄ ſue ſunt quattuor expōendi ſcri/

pturam ſacrā modi/Age inquiūt vtere de/
inceps p arbitrio tuo nobis oībus ⁊ ſingu
lis aberit liuor omnis. neqꝫ ſuborieť mur/
mur vllū. Deduc vt libuerit verba thema
tis tui. Nuptie facte ſunt in chana galilee.
et erat mater Jeſu ibi. ¶ Aſt ego p̄res ſapi
entiſſimi. p. orthodoxi et honorabiles do/
mini decreui mecū plus de reliquo pcedere
iuxta doctrinam allegorie. que quō creden
dum eſt inſtruit: et his q̄ littera tradit eē ge
ſta. Mouet pcipue conſideratio ſacriſācti
huius generalis cōcilij repñtantis eccliam
quā in fide deſpōſauit ſibi xp̄us. De quo
Johes baptiſta q̄ habet ſpōſam: ſpōſus ē
figuratus in ſole qui eſt tanqꝫ ſponſus pce
dēs de thalamo ſuo. Hic ſpōſus oīa ɔdidit
oīa repabit ꝓpter cōiunctiōꝫ nuptiarū iſta
rum Nam ꝓpter nos homines et ꝓpter no/
ſtram ſalutem deſcendit de celis. Propter
quā et alias rōnes. dictus eſt etiam a phis
homo finis omniū ſub deo. ¶ Initiantur
autem he nuptie p grām fidem ⁊ ſpem in p
ſenti de futuris bonis. Ratificantur p ade
ptiōem pme ſtole in aīabus ſanctis. Con/
ſummabuntur in die nouiſſimo p poſſeſſi
onem ſtole duplicis anime et corporis. ¶
Uel dic aptius ꝙ matrimonium iſtud initi/
atum eſt in promiſſione facta ſanctis pa/
tribus. Hinc dicitur in Apocalipſi ꝙ ag/
nus occiſus eſt ab origine mundi. Ratifi/
catum fuit in incarnatione quando verbū
caro factum eſt. Conſummatū in paſſiōe
poſtqꝫ chriſtus dixerat Conſummatū eſt.
Unde Augꝰ. Nubit ſponſa dum ſponſus
moritur/Figurat hoc Eua de Ade dormi
entis latere formata. ¶ Petet aliquis qua
le cōuiuiū hn̄t he nuptie: Habēt qſi pran
dium matutinū in cōuiuio euchariſtie vbi
eſt vinū anime puriſſimū ſanguis xp̄i con
uerſione mirabili. Unde Dauid exultabū
dus in figura gloriabatur paraſti in ɔſpe/
ctu meo menſam Sequitur et calix meꝰ in
ebrians quā pclarus eſt. Habent cenā ve
ſptinam indeficientem in conuiuio celeſti
glorie vbi beati ſunt prout allegauit ana/
gogia qui ad cenam nuptiarum agni vo/
cati ſunt. Conformiter hoc ad legiſperitū
dicentem chriſto. Beatus qui comedit pa
nem in regno dei. vbi etiam vinum bibe/
tur nouum teſte chriſto. dum torrente vo/
luptatis tue potabis eos dñe ¶ Pergebat me
ditatio cordis mei allegoria duce latiꝰ diſſe
rere d nuptijs iſtis eccie ob reuerētiā huius

ſacroſancti generalis concilij. dum affluit
ſtudioſitas ſpeculatrix vna et ancillis ſapi
entie/familiari dilectione ſibi gratiſſima/
Hec tota videbatur alacris et leta/ea ꝗ p/
pe nouiter introduxerat Rex et Architri/
clinus in cellam vinariam. de qua pro/
clamans inuitat ſapientia/bibite amici et
inebriamini cariſſimi. Iſtic biberat ſtudi/
oſitas ſobriam ebrietatem ſpũs/que more
ſuo multa conquirens/nominatim ſuper
his nuptijs hodierne diei nunc a lr̃a nunc
ab allegoria. nũc a moralitate. nũc ab ana
gogia in modum tetralogi. ¶ Stetit tan
dem magis quoniam ita me velle conſpe/
xit in allegoria. cui verbum dirigens dici/
quit o doctrix optima. Primum ꝗbus ad
ornata eſt dotibus eccleſia ſponſa a chriſto
ſponſo ſuo. Deinde qualis eſt habitudo
chriſti ſponſi ad eccleſiam ſponſam. Rur/
ſus viceuerſa qualis eſt habitudo ſponſe
huius ad ſponſum ſuum. et ad eius vicari
um quem appellamus ſummũ pontificez
Amplius quarto/qualiter ⁊ ꝗ vtiliter deꝰ
carnale cõiugium voluit huius ſpiritualiſ
ſignum eſſe. Subinde quo pacto moral'
eccleſia ſpũalem ſignificat/ſicut mutuas ſi
bi laudes et nomina communicẽt. Demũ
ſexto/quibus modis et locis ſacre ſcriptu/
re figurantur he nuptie chriſti ⁊ eccleſie ¶
Quibus expeditis pergã ad reliqua Ve
rum recte ammones o religioſa deuotio/ce
lebritas eſt hodie glorioſiſſimi et toto or/
be famatiſſimi patris Anthonij cuius vi/
ta tot admirandis ornata virtutibus ful
ſit vt magna ſit inſtitutio magnum exem/
plar et forma bone vite ⁊ fidei Anthoniuz
ſcire quis fuerit. Quamobrem interſeras
precor non dicam omnia (hec itaqꝫ fieri ne
quit) ſed vel pauca laudum ſuarum preco
nia/vt in tali filio glorificetur mater eccle/
ſia in cuius mirificationem manifeſtauit
gloriam ſuam/chriſtus ſponſus eccleſie.
Habet ſcio littera geſtorum ſuorum que/
ſtiones non inutiles nec infimas. quas ꝑ/
ſcrutura ſum ego ſtudioſitas ſi et dum vac
cauerit. ſicut de comparatiõe vite ſolitarie
et heremitice cum laudibus ſuis ad ceno/
bicam/et vite actiue ad contemplatiuam.
et prelatice ad religioſam. Si beatus An
thonius ſacerdos fuerit. Si ſubiectus in
ordine hierarchico ꝑlatis maioribus ⁊ mi
noribus ſicut tradere videtur Dyoniſius
in eccleſiaſtica hierarchia. Habet proinde
dubium ſi diſcrete ſumitur heremi ſolitu/
do in feruore nouitio qui eſt ſicut vinũ no
uum ſine ſpiraculo Hec enim reprobaſſe
videntur ſancti patres/quoniam plurimũ
habet hec vita ſolitaria aduerſarie ⁊ impu
gnatorie tentationis/prout ex his ꝗ paſ/
ſus es didiciſti o athleta ſtrennuiſſime ſa/
cer Anthoni. Nunc in flagellatione etiam
viſibili demonum. nunc in mille inſidijs a/
ſtutiarum ſuarum/ſuper quibus aſtutijs
infallibiliter agnoſcendis ⁊ diſtinguendis
ſi dabilis eſt ars certa dignum eſt inquiſi/
tione. Habet rurſus queſtionem lr̃a de hy
pocẽtauris et ſatyris Satyri ſunt ꝗ pedes
habent caprinos. frontem cornutaz nares
aduncas. hos inueniſſe memoratur beatꝰ
Anthonius dum ad viſitationez ꝑmi he/
remite Pauli ſolus pergeret per vaſtam il
lam heremi ſolitudinem. dij fuerint vel be
ſtie et monſtra heremi. vel calodemones/
aut cacademones iuxta platonicoꝝ locu/
tionem. aut homines. ſuadetur hoc vlti/
mum/quoniam ipſi ſtridore quodam fren/
dentes ſe in chriſtum credere cõfeſſos hie/
ronimi refert narratio. ¶ Sed his interiz ¶ A
et ſimilibus ſilentio preſſis queſtionibus/
illo pergas oro quo ſcrificata es ordine/o
allegoria. Quod annuẽs ipſa/delector in/
quit imprimis o ſtudioſitas cultrix ſapien
tie. ꝙ fidem. ꝙ religionem. ꝙ deuotionem
tuam. ꝙ zelum ſciendi ſedula monſtras. ni
hilominus ꝗ arta ſit hora loquendi vides
Expediam de ꝓpoſitis quãtum dabitur.
Reliqua vero que iam apud me dictata te/
neo ſcriptis interſeram. ¶ Habet igit̃ pri/
ma queſtio tua quibus adornata eſt doti/
bus eccleſia ſponſa a chriſto ſponſo ſuo:
Et dotes offerunt in munere. ¶ Offert ſe
dos iugis fecunditatis. ita vt non deficiat
vſqꝫ in finem generatio ſua. Iurauit hoc
chriſtus. Amen quippe dico vobis nõ ꝑ/
teribit generatio hec donec omnia fiant lo
quitur de apoſtolis ⁊ diſcipulis quibus et
aſcendens in celum dixit. Ecce ego vobiſ/
cum ſum vſqꝫ ad conſũmationem ſeculi.
¶ Dos altera eſt plenarie poteſtatis tan/
te ſiquidem ſi credis Auguſtino quanta
habet ſponſus ſuus et ꝗtam decuit ⁊ vtile
fuit habere talem ſpõſam iure nuptialis co
pule. ¶ Habet licet ſummus pontifex ple
nitudinem poteſtatis eccleſiaſtice ſubiecti
ue ordinatiue regulatiue et ſuppletiue ſu/
per ſinglos de eccia. nihilominꝰ habet ec

cleſia ſynodalr̄ ꝯgregata plenitudinē pṙtāſ
ēt ſup papā ordinatiue reglātiue ⁊ ſupple-
tiue q̄ verba quō ſint accipienda tractatu-
lus quidam nuꝑ editus pandit. qui prodi
et in publicum magis ad examinationem
q̄ꝫ determinatiōem/ magis q̄ꝫ ad elucidatō
nem veritatis q̄ꝫ oſtentatiōem vanitatis.
Q̄uis vltra multiplicare ſmones q̄d opus
eſt ſup ea veritate/ cuius deciſio clariſſima
ſolidiſſima q̄ꝫ facta eſt ꝑ hoc ſacrū conciliū
cui nō licet obniti/ nec ipſam in argumen-
ta deducere/ q̄m̄ diſputationū ⁊ argumēta
tionū ⁊ euaſionū friuolarū nullus vnq̄ꝫ eſ
ſet finis/ ſꝫ caſus aſſiduꝰ i errores aſſurdos
inſanoſ ⁊ impios Uere ⁊ grauiter eccleſia-
ſtes intonuit q̄ꝛ cito nō profert contra ma
los iuſticia. filij hoim abſq̄ꝫ vllo timore ꝑ-
petrāt mala. Nunq̄d nō iō ſacre huiꝰ ſyno
di cōſtañ. impugnantur iudicia que ſic ha
bent. ¶ Primo declarat q̄ꝛ ipſa in ſpūſctō
D legitime cōgregata generale cōciliū faciēs.
et ecciā catholicā militātem repn̄tās/ pṫā-
tem a chriſto immediate hꝫ/ cui q̄libet cuiꝰ
cūq̄ꝫ ſtatus vel dignitatꝫ etiā ſi papalis eẋi
ſtat obedire tenet in his q̄ ꝑtinēt ad fidem
et extirpatiōem dicti ſciſmatis/ ac generalē
reformationē eccie dei in capite ⁊ in mem-
bris. Item declarat q̄ꝛ quicunq̄ꝫ cuiuſcun
q̄ꝫ ſtatus vel dignitatis etiā ſi papalis eẋi-
ſtat/ qui mandatis ſtatutis ſeu ordinatiōi-
bus aut preceptis huius ſctē ſynodi ⁊ cuiꝰ
cunq̄ꝫ alterius cōcilij generalis legitime cō
gregati ſuꝑ ꝓmiſſis ſeu ad ea ꝑtinentibꝫ fa
ctis vel faciendis obedire cōtumaciter cō-
tempſerit. niſi reſipuerit cōdigne penitētie
ſubijciatur ⁊ debite puniat etiā ad alia iu-
ris ſubſidia ſi opꝰ fuerit recurrēdo ¶ Huic
veritati fundate ſupra petram ſacre ſcriptu
re quiſquis a ꝓpoſito detrahit cadit in here
ſim iam damnatam/ quā nullus vnq̄ꝫ the-
ologus maxime pariſieñ. ⁊ ſanctus aſſeruit/
vidi nuꝑ ſctm̄ Thomā ⁊ Bonauenturā
hic reliquoꝝ libros nō habeo/ dant ſupre
mam et plenā ſummo pontifici pṫātem ec-
cleſiaſticam/ recte proculdubio. ſed hoc fa
ciunt in comparatione ad fideles ſingulos ⁊
ꝑticulares eccleſias. Dū aūt cōparatio fa-
cienda fuiſſet ad autoritatē eccie ſynodali-
ter congregate ſubiecifſent papam ⁊ vſum
pṫātis ſue. eidē eccie tanq̄ꝫ matri ſue cuius
legem dimitti nō debere tradit ſapiēs. tan
q̄ꝫ ꝓterea regule vel legi directiue ⁊ regulatī
ue infallibiliter cui ſe ſubmittere tenet o m

nis frater peccabilis de eccleſia/ cuius au-
ctoritatem ⁊ iudicia ſi non audierit frater.
quilibet etiam papa/ qui nobiſcum dic̄ pa
ter noſter/ audiatur quid iuſſerit omni ca-
tholico chriſtus/ ſit tibi inquit ſicut ethni
cus et publicanus. i. excōmunicatus. Ue-
rum hec hactenus. alias plura ſi dabit.
¶ Dotauit inſuꝑ tertio ecciam xp̄us/ am-
pla temporalitate/ nolens eam opprobrio
ſe mendicitanti ſubditam eſſe/ neq̄ꝫ contē-
ptui/ abſit Uera ſit illa ꝑdicatio q̄ꝛ mēdici
tas eſt ſolum vel ꝑcipuum medium fecun-
dandi ecciam/ per ſemen verbi dei/ quia di
uitie inquit ſuffocant ſemen verbi. Nō vti
q̄ꝫ diuitie que corporales ſunt ſed cura di-
uitiarum nimia pungens ⁊ lacerans. adu-
latrix et ambicioſa que ſi cadat in mendici
tatem nō aliud teſtimonium q̄ꝫ experiētie
mentiri neſcientis exquiratur. ¶ Quid q̄r
to q̄ꝛ dotata eſt eccleſia in filijs ⁊ in edifica- E
tionem corꝑis ſui tot ſacramentis tot vir-
tutibus moralibus et theologicis/ tot do-
nis/ tot beatitudinibus/ tot fructibus ſpi-
ritꝰ/ tot gratijs gratuitis a ſpirituſctō ſuo
diſtribuente vnicuiq̄ꝫ prout vult Nam ali
os quidem dedit apoſtolos. alios prophe-
tas. ¶ Adde quinto q̄ꝛ affert ad nuptias
iſtas vnuſquiſq̄ꝫ filioꝝ ferculum ſuū/ ſym-
bolum ſuum et encenium ſuum put iocun
do ſatis nec inutili ſtudio deſcripſiſſe legi
tur Cyprianus de nuptijs ſacre ſcripture.
Sed hanc vnam pro ꝑſenti inuenimꝰ do
tem/ q̄ ⁊ ꝓpoſito nr̄o et euangelio qō tracta
mus/ et Anthonij laudibus videtur accō-
moda. Hec dos eſt vini bonitas. triſtes cer
te viderentur nuptie/ ſi vox iſta iugiter in-
ſonaret. Uinum non habent Noluit hoc
ſponſus eccleſie chriſtus/ ſed aquam con-
uertit in vinum. et manifeſtauit gloriā ſuā
¶ At vero paruam hanc nec reputandam
fortaſſis eccleſie dotationem. ſed bibulam
et ridiculam exiſtimabis o ſtudioſitas/ ſi
vel neſcieris vel non aiaduerteris precio-
ſiſſimas vini de quo loquimur proprieta-
tes. Neq̄ꝫ enim de vino materiali quod in-
ebriat ⁊ i quo eſt luxuria litteraliter hic loq̄
mur. De quo Sapiens/ multos extermi-
nauit vinum. Sed ſpirituale ac theologi-
cum vinum intelligimus prorſus optimū
iocundiſſimum et ſanatiuum. hoc eſt vinū
ſacre ſcripture ad quod iuitat ſapiētia Ue
nite inq̄t comedite panē et bibite vinum.
cꝰ vini fortitudinē ex effectibꝫ ſuis q̄ꝫ decē

inuenimus poſitos in Eſdra ſi miſtice lo
qui libuerit colligimus Ubi primus triũ
iuuenũ dixit forte vinũ ⁊ ſecũdus ſubdiderit
alius fortior rex/et tertius fortiſſime muli
eres. Ueritas tamen eſt que ſuꝑ oia vincit
ꝑcipue veritas fidei de qua Johãnes hec ẽ
victoria que vincit mundũ fides nr̃a Uin
cere mundũ ꝑfecto non eſt parua victoria
Sancti vero ꝑ fidem vicerũt regna/fortes
facti ſunt in bello/caſtra verterunt exteroꝝ.
¶ Et qm̃ vt antea notatum eſt/ dies ho
die celebris agitur de glorioſiſſimo matris
eccleſie filio/beatiſſimo anthonio/victore
ſtrẽnuiſſimo. Placet ex opib⁹ eius q̃ tradi
dit nobis littera/que ꝑterea moralitas no
uit et docuit. que tandem anagogia ꝑfecit
ducens eum ſuꝑ excelſa. placet inq̃ꝫ etiã ex
emplũ inducere ꝑ ſe ſufficiẽntiſſimũ etiam
ſi aliud deeſſet quo fortitudinem vini hu⁹
ſacre ſapientie cõcludere fas nobis eſt.
¶ D Forſitan inquires vnde beatiſſim⁹ ana
choritarum Anthonius/habuit vinũ tale
qui litteras non didicit. Reſpondet Aug⁹
ꝓhemio de doctrina xp̃iana/q̄ non ex ho
minibus neqꝫ ꝑ humanũ litterarũ ſtudiũ
hauſit illud/ſed diuine reuelationis infuſi
one ſibi collatum eſt. Cuius odor vini mi
niſtratus ꝑ litteram geſtoꝝ ſuoꝝ/ quid in
Auguſtino fecerit accipe/ Inebriauit q̄p
pe eum pia ſobrietate q̄ mox in virũ alterũ
mutatus eſt/et fugit ab eo ſolicitudo vite ꝑ
terite/tandem velut luce quadam ſecurita
tis infuſa/poſt egeſtum torrẽtem lacrima
rum/ſolidatus eſt in ipa lege chriſti. Dice
bat quid agimus: ſurgunt indocti ⁊ celum
rapiunt/nos aũt cum ſcientijs noſtris ſiñ
corde ⁊c. ¶ Quiſquis igitur recogitat ad
miratur ⁊ gaudet auguſti tibi traditũ o ſan
ctiſſima mater eccl̃ia. Gaudeat oportet ⁊ cõ
gratuletur ⁊ gratias agat Anthonio Qua
re: qm̃ ipe tam eximiũ et ꝑclariſſimũ docto
rem Auguſtinũ tibi dedit. ⁊ hoc ꝓpter teſta
tiſſima ſicut idem Aug⁹. loquitur in con
feſſionibus ſuis/eiuſdem Anthonij mira
cula. ꝓpter admirabilẽ inſuꝑ vite ſanctita
tem. q2 deniqꝫ cõſiderauit dotes varias ec
cleſie in hoc vno collectas fuiſſe. q̃les no
uem enumerat Apl's ad Coꝝ. Sermo
ſapiẽtie/ſermo ſciẽtie. fides/gratia ſanitatũ
operatio virtutũ in demonijs eijciẽdis. ꝓphia
diſcretio ſpirituũ/genera linguarũ/interꝑ
tatio ſermonũ/⁊ in epl'a p̃tis dñice ad Ro
manos ſumũtur decẽ ⁊ octo/ qm̃ fuit An
thonius tribuẽs i ſimplicitate/ꝓſidẽs i ſol
licitudine/miſericos in hylaritate/diligẽs
ſine ſimulatiõe/odiens malũ/adherẽs bo
no/caritatem fraternitatis diligens/ hono
re ceteros ꝓueniens/ſollicitudine nõ piger
ſpũ ferueus/dño ſeruiens/ſpe gaudens/in
tribulatione patiens/orationi inſtans/ne
ceſſitatibus ſctoꝝ cõicans. ſ. ſpiritalib⁹/ho
ſpitalitatẽ talib⁹ ſectãs apud frẽs ſuos. Be
nedicẽs ꝑſequẽtib⁹ bñdicens ⁊ non maledi
cens. gaudens cũ gaudẽtib⁹. flens cũ flenti
bus. nõ alta ſapiens ſed humilib⁹ cõſenti
ens. Hec oia operatus eſt vnus ⁊ idem ſpũs
in Anthonio quẽ figuraliter vidit Johes
in apocalipſi filiũ eccl̃ie raptũ in celum a fa
cie draconis/de qua quidẽ eccleſia ꝑmittit
ſignũ magnũ apparuit in celo/mulier ami
cta ſole iuſticie/⁊ luna totius mutabilitatꝭ
ſub pedib⁹ eius/et in capite ei⁹ corona ſtel
larum. xij. que ſunt vel. xij. apl'i/vel. xij. arti
culi fidei/vel vniuerſitas gratiaꝝ. Libꝫ ¶ E
hic exclamare felix iſta dies tanti patris an
thonij in q̃ natus eſt olim illuſtriſſime me
morie Philippus dux quondã burgũdie
princeps pacis prudentiſſimus/memorã
dus cũ reuerenti ſemꝑ ſuſpirio. nedũ mihi
ſed toti gallie. imo et eccl̃ie. ꝑdicaui ſepe nu
mero pariſius in hac die natiuitatis ſue di
cens inter cetera/diem hanc celebrem eſſe/
ſibi debere non. q2 natus erat in mundum
filius ire de matre que cõcepit eũ in pecca
tis/maledicẽda potius exemplo Job ⁊ Je
remie. Recolenda vero dies hec q2 baptiſ
mi regeneratiõem q2 natus eſt denuo me
ruiſſet. q2 rurſus patronum talem et tantũ
quaſi peculariter dediſſet in animi ſui de
uotione dñs deus noſter ¶ Profuerit tibi
tunc et nunc tua hec deuotio ꝑnceps illu
ſtriſſime ad ſalutem anime ꝑpetuam. Pro
fecerit inſuꝑ ad inclite ꝓſteritatis tue bo
num ⁊ acceptum deo ſtatum Sic opto. ſic
ꝑcor atqꝫ deſidero. ſine fictionis aut adu
lationis ſpũ teſtis eſt i celo iudex meus co
ram quo eſt omne deſideriũ meũ/ſcis quo
niam ita mihi ſum cõſcius in veritate. per
eat ergo falſitas et veritas vincat. veritatẽ
enim vinci falſitate/peſſima ẽ victoria/vñ
et ſi iubet ꝓximũ diligi deus ſicut ſeipm/ q̃
vero diligit iniquitatem odit animam ſuã
et ſeipm/conſequens eſt q̄ ille ꝓximũ odit
qui iniquitatem in eo nutrit ⁊ diligit/ vt
vidit philoſoph⁹ in ethicis tollens omnẽ
ab impio amiciciam/etiam cum ſeipſo.

¶ Sed videat vnde captus eſt ſermo do-
ceamus fortitudinem vim ſacre ſapientie
et effectibꝰ q̄s opatum eſt ī Anthonio. ita-
q̧ dicit̄ in Eſdra q̄ ſeducit mentem. i. ſeor-
ſum ducit. hoc nunq̄d nō in Anthonio ꝑ-
ſpicue monſtratū ē. dum ad vnicam euan
gelici vini ꝑguſtatiōem ad vnā vt d' gut-
tam ſi vis ꝑfectus eſſe vade et vende omīa
que habes ⁊ da pauperibꝰ/ ipe ꝑtinus a ter
renis ad ſpūalia/ ab imis ad ſumma/ a viſi
bilibus ad inuiſibilia/ a caducis ad eterna
ſeorſum ductus eſt/ q̄m̄ ſedens in ſolitudi-
ne leuauit ſe ſup ſe vſq̧ adeo vt viuēs docu
erit non eſſe ꝑfectam oratiōem que non ita
rapereť in deum q̄ ſuſpirius nequaq̧ memi
nerit. Nonne bona tibi videtur ⁊ optanda
mentis hec ſeductio/ hec ſeorſuz ductio/ q̧
inducit ſapientie ſacre vinū. Tradidit ſup
hac mīs ſeductiōe doctrīas ⁊ induſtrias diui
nus dyoniſius in de miſtica theologia/ me
morabile eſt id qđ littera refert/ de Antho-
nio qui occurrente ſole faciem vertebat ad
orientem vbi tamdiu fixus ſtabat ſuſpen-
ſus mentem ad celeſtia/ quouſq̧ ſol oriens
feriret radijs oculos eius/ qđ Anthonius
moleſte ferens q̄d impedis o ſol mentē me
am celeſtia cōtemplari teſtis eſt huius ana
gogia ſoror noſtra/ q̄m̄ ea duce cernebat in
ſpū lucem/ de qua Boetius hanc quiſquiſ
poterit notare lucem candidos phebi radi
f os negabit. ¶ Sequitur alter effectus vi-
ni nuptialis et theologici/ q2 reg; ⁊ orpha-
ni facit mentem vanam/ alia littera vnam.
Item ſerui ⁊ liberi/ pauperis et diuitis. Tol
litur hic acceptio ꝑſonarū q2 puſillū ⁊ ma-
gnū fecit deus. Nunquid ſoli diuites euan
gelizantur. euangeliſantur et pauperes. vn
de in Heſter nuptijs. dabatur vnicuiq̧ vi
nū ſm magnificentiā regiam/ non iuxta di
uitias ſedentium vel pauptatem ¶ Eſt au
tem vanitas aliqua mala vt ibi vani ſunt
omnes homines in quibus non eſt ſapien
tia dei. hanc non affert ſed tollit ſapientia/
et addit vanitatem laudabilem que ex hu-
militate fundatur. quemadmodum tu felix
heremi cultor ⁊ incola Anthoni/ ſuper fu-
ſus hoc vino ſapientie tete reputaſti quaſi
nihilū ⁊ inane in cōſpectu diuine maieſta-
tis/ et cōſideratione ꝓprie fragilitatis dicēſ
cū pš. Ego ad nihilum redactus ſum/ ⁊ ite
rum ſubſtātia mea tanq̧ nihilū eſt ante te
Beata prorſus et rara vanitas hmōi/ quā
docet tradit ⁊ efficit ꝑ viuum ſacre ſcriptu-
re ſummus pincerna chriſtus Diſcite a me
quia mitis ſum et humilis corde. Alioq̄n
eueniť illud de marie cantico. Diſperſit ſu
perbos mente cordis ſui. Eſt autē hec hu
militas parens diſcretionis ⁊ cuſtos/ dum
non ꝓprio quaſi vano/ ſed ſanctoꝝ patruz
credit iudicio. De qua diſcretione ſaluber
rimum eſt Anthonij documentum conclu-
ſum ex mutua patrum collatione q̄ ipa eſt
directrix auriga q̧ virtutum/ qua derelicta
virtutes cetere/ vix aliud opant̄ niſi ꝑcipi-
cium caſum vel interitū. Hinc eſt illud an-
thonio miſſum celitus oraculū/ dum aſpi-
ciens mirabiles mūdi laqueos exclamaſſz
Domine quis euadet illos: reſponſum eſt
humilitas / conformiter ad illud pš. Hu-
miliatus ſum et liberauit me. ¶ Sequitur
tertius effectus vini qđ loquimur/ omnem
mentem conuertit in ſecuritatem ⁊ iocūdi-
tatem/ iam id ipm in Auguſtino memini
mus hoc in Anthonio tradit littera fuiſſe/
quem non ꝑus cognitum nouiter aſpicien-
tes agnoſcebant inter ceteros patres ex q̄-
dam angelica vultus iocunditate/ ⁊ frontis
oculoꝝ q̧ ſerenitate quemadmodū cerne-
re eſt carnaliter/ q̄ homo potus vino bono
fit hylarior atq̧ iocundior/ ⁊ vt apud comi
cum eſt videtur aquile iuuentus/ Propte
rea iubet in miſterio ſalomon merentibus
et his qui in triſticia ſunt dari vinum. ¶
Quo circa ſubdit̄ quartus effectus/ ⁊ non
meminit ⁊c. nō meminit omnem triſticiaz
et debitum. Quo pacto ſic: certe quoniam
vinum illud letificat cor hominis/ ⁊ excla-
mare facit cum ꝓpheta ſm multitudinē do
lorum in corde meo cōſolationes tue ꝑ vi
nū ſapientie/ letificauerunt animam meā.
Sed quid de debiti memoria vex exacto-
rio: Audiatur dn̄s ad Job miſtice loquēs
de ſolitario/ qualium pater dux et velut ini
tium fuit Anthonius/ loquitur ſub onagri
ſimilitudine. Quis dimiſit onagrū ſuuz li
berum. et vincula eius quis ſoluit Cui de
di in ſolitudine domū et tabernaculū eius
in terra ſalſuginis/ cōtemnit multitudinez
ciuitatis/ clamorē exactoris non audit/ cir
cūſpicit montes paſcue ſue et virentia que
q̧ ꝑquirit. Preclara eſt ⁊ accōmoda ꝓpoſi-
to beati Greg. ſup hunc locum expoſitō la
ta. ¶ Sed ad quintum vini tranſeamꝰ ef-
fectum. et omnia ꝑcordia facit honeſta/ q̄p G
pe nihil coinquinatū eſt vbi eſt ſapiētia ni
hil impurum ſordidū vel verecūdū. Hinc

tu laceratiōem tuam hinc denudationem
ꝑ demonū rabidos inſultos non erubuiſti
agoniſta fortis Anthoni. Propterea noīa
tum eſt nomen tuum iuxta ꝓmiſſionē bo
ni Jeſu in vniuerſo mundo/ ꝓpterea rurſus
dici potes martir qui tormenta ꝑpeſſus es
eo crudeliora quo truculentior erat tortor
demon inferens ea Spectaculū igitur ꝑ/
ut loquitur apl'us. Factus es angelus dei
et hominib9 imo ꝛ demonib9 nec erubuiſti
tanq̄ꝫ bene ebrius ſicut nec xp̄s nudus cru
cem nec hyppolitus ꝓpriam nuditatem ne
qꝫ Noe in miſterio/nec apl'i vel martires e
rubuerunt vincula carcerem ꝛ ludibria. li
ceat hic carmē eccie ſophicū de Johe factū
dicere iubilo cordis ad Anthoniū / qui ſiľ
fuit virgo martir et vates O nimis felix me
ritiqꝫ celſi neſciens labem niuei pudorꝭ / ꝓ
potens martir heremiqꝫ cultor maxime va
tum/maxime quo ad cōſiderationes aliq̄s
¶ Veniamus ad ſextum vini ſalutaris ef
fectum quo debriat9 homo non meminit re
gem neqꝫ ingratum Que ratio: plane qꝛ fa
cit hominem nō timere eos q̄ corpus occi
dūt et p9 hec ñ hn̄t q̄d faciant. Perſpicuū
fuit hoc in Anthonio qꝛ ꝓncipibus ꝛ ipa/
toribꝫ tota mentis libertate reſcripſit poſt
collaudatiōem qꝛ credebant in xp̄m eoſde
here remiſci q̄m ſup ſe dn̄m habent terribi
lem qui aufert ſpiritum principum terribi
lem apud omnes reges terre Verū q̄d loq̄
mur de regib9 hoib9 ꝛ magiſtratib9 cum nō
extimuerit Anthonius illū qui eſt rex ſup
omnes filios ſupbie et cui nō eſt ptās ſilis
ſup terram q̄ factus eſt vt nullū timeret. de
monis eni certamina ne dū nō expauit. ſꝫ
inſultans ꝓuocauit. Tradit littera Antho
nium dum adoleſcens impugnaret a ſpiri
tu fornicationis rogaſſe deū vt videret im
pugnatorem ſuum/qui in ſpecie pueri te/
terrimi pedibus ſuis aduolutus eſt/q̄i blā
diens ꝛ ſupplicans quem Anthoni9 mox
irriſit ꝛ cōſpuit dicens abſit deinceps vt vn
q̄ꝫ te timuerī fediſſime atqꝫ viliſſime Mul
ta ſunt hmōi q̄ ſtrennuitatem oñdūt Anto
niū aduerſus ꝓncipes tenebraꝝ harū/nec
minus ſolertiam diſcretionis cōtra ſuas in
ſidias Agebat id qđ alios docuit facere et
qđ xp̄us tentatus egit/adducebat teſtimo
nia ſcripturaꝝ ad omnem actionem ſuam
Hoc autem non faciunt qui vel neſciūt vľ
deſpiciunt ſcripturas ſacras. aut q̄ eas de/
teriori ꝑuerſitate corrumpunt. Exemplo

Eue que de ꝑcepto dei firmiſſima fide tenē
do dubitans ait ne forte moriamur ¶ Au
diuimus de magnanimitate Sequitur in
effectu/ſeptimo de magnificentia ꝛ omnia
ꝑ talenta facit loqui Recte prorſus euenit
hoc in Anthonio cuius mens ebria vino
nuptiali eccie nihil puſillum/nihil vile/ni
hil exiguum cogitare dignata eſt/ſed omīa
de celeſtib9 qꝛ de ſurſum erat/loquebatꝛ inſ
ſtar aplorꝫ qui vino hoc hauſto repēte loq̄
bantur magnalia dei Sunt hec ꝑcor ma/
gnalia minuta nūmiſmata ſapientie terre/
ne: non/ſed talenta magna ꝑ que loqui fa/
cit ſapientia que de ſurſum eſt. efferens in
immenſam cordis altitudinē/ſit hoc ana
gogia de Anthonio cui tanta fuit bona ge
neroſi cordis elatio. qꝛ nō dignabatur ad/
herere vel nubere ſua vis iraſcibilis poten
ti alicui niſi ſummo. Neqꝫ ſua vis rōnalis
nubere ſapienti alicui niſi ſūmo. Neqꝫ ſua
vis cōcupiſcibilis nubere bono alicui niſi
ſummo. dicens ex ſententia de9 cordis mei
et pars mea deus in eternum/ꝛ iterum/mi/
hi adherere deo bonum eſt. Si loquebatꝛ
igitur ꝑ talenta quid mirandum. Si diui
tias et opes hereditarias/ſi vas argenteū/
ſi nummos oblatos in deſerto cōtempſerit
nullus admiretur. ¶ Sed neqꝫ miretur il
lud qđ ſequitur octauo/Et nō meminerūt
cum biberint amiciciam neqꝫ fraternitatē
Quid ita meminerint cū dicat pincerna vi
ni huius ſponſus eccleſie xp̄us/ſi quis ve/
nit ad me ꝛ nō odit patrem ſuum ꝛ matrē
ꝛ vxorem ꝛ filios/adhuc autem animā ſuā
non eſt me dignus. Compleuit hoc bea/
tiſſimus Anthonius etiam ab adoleſcētia
relinques domum paternam ꝛ ſororē ve
lut immemor carnalis amicicie. ¶ Cui ꝓ/
pterea conuenit illud qđ ſequitꝛ nono. Sꝫ
poſt non multum ſumunt gladios quidni
ſic fecerit athleta fortiſſimus Anthonius
habens in exemplum pincernam ꝛ archi/
triclinum vini huius dicentem. Non veni
pacem mittere in terram ſed gladium Ve
ni eni ſepare hominem aduerſus patrē ſu/
um/et filiam aduerſus matrem ſuam/ꝛ nu
rum aduerſus ſocrū ſuā ꝛ inimici hominis
domeſtici eius. Maledicitur a propheta
qui gladium ſuum ꝓhibuerit a ſanguine.
Hunc gladium ſumpſit et exercuit Antho
nius tanq̄ꝫ potens crapulatus a vino Ne
dum aduerſus carnem et ſanguinem et ad
uerſus poteſtates aereas tenebrarum harꝫ

aduerſus etiã paganos phos quos mira
verboꝝ ſubtilitate vincebat aduerſus inſu
per hereticos pſertim arrianos peſtiferos.
dum accerſitus eſt a ſua ſolitudine in alexã
driam ciuitatem magnam qtꝰ ſidem bea
tiſſime trinitatis quã corde credebat ad iu
ſticiam/ore coram toto pplo confiteref ad
ſalutem/qð et factũ eſt. Quãuis eni docu
erit ꝙ monachus extra cellam aut ſolitudi
nem/eſt ſicut piſcis extra aquam. Euicit ta
men cum zelus fidei ⁊ obedientia plãtis ec
cleſie debita vt iret alexandriam. in qua ci/
uitate dum ꝑmeretur a turbis certatim ir/
ruentibꝫ/vt virũ fama nominis celeberri/
mũ apud eos ipi vel viſu cernerent vel ma
nu tangerent/timentibꝫ ⁊ compatientibuſ
nõnullis vt moleſte ferret/fertur reſpondiſ
ſe mihi quidem aſſueto turbis inſultibus
ꝗꝫ demonũ/nihil affert hic pplõſus hoim
concurſus moleſtie vel turbationis. Ecce
quomõ contempſit hic onager ſolitariꝰ mł
titudinem ciuitatis. Quippe tu ſcis o ana
gogia quoniã inter hec omnia tota facilí/
tate ſeruabat Anthonius monitõem eccle
ſie ſalutarem. ſurſum corda. reſponſio po/
puloꝝ eſt/habemus ad dñm qui habẽt in
patinis vel ad forum. Plane ſicut euenit a
liquibus vt in veſta ſolitudine turbulẽtiſ/
ſimam habent cordis inquietudinẽ ac mł/
tiplicitatem/ſic ex aduerſo contulerat An/
thonio tranquilliſſimam cordis ſolitudi/
nem in medijs etiam populoꝝ circũſtrepẽ
tiũ occurſibꝫ/ipa iugis exercitatio contem
plationis anagogie/cooperante gratia dei
ſimplificante ⁊ ſtabiliente mentem cordis
ſui. Ea demũ vera pax eſt quã chriſtus ec/
cleſie filijs liquit. Non turbetur coꝛ veſtrũ
neqꝫ formidet ait Guido cartuſieñ ¶ Se
quitur poſtremo vini nuptialis et theolo/
gici mirandus nimis ⁊ apud carnales in/
comphenſibiles effectus licet de corpali vi
no quotidie ſit expertus. Et cũ a vino emer/
ſerint ⁊ ſurrexerint nõ meminerunt q̃ geſſe
runt. Ita pfecto eſt quoniam aplicum exẽ
plum ſecuti ꝗtũcunqꝫ biberint ſobriam e
brietatem ſpiritus/ꝗtũcunqꝫ pfecerint in
virtutibus ſtrennuis atqꝫ magnificis ipſi
ad anteriora ſe extendunt eã que poſterio/
ra ſunt obliuiſcentes/deputant pcedentia
opera nullius meriti vel momenti ꝓpterea
non oſtentant illa ſed cum Jeremia tanqꝫ
pannum menſtruate verecundius abſcon
dunt ab oculis ſponſi/cuius hec eſt iuſſio.

Cum feceritis omnia que precepta ſũt vo
bis dicite ſerui inutiles ſumus. Et tu deus
equiſſime quis omnia que iuſſa ſunt imo
vel pauca ſe feciſſe poterit gloriari: q̃s po/
terit certus eſſe. Quidni ꝓpterea filij homi
num qualiacunqꝫ fecerint eccleſie vino po
tati libenter obliuiſcantur nec meminerint
que geſſerunt. Et hoc eſt in pſenti vita per
fectionis euangelice culmen ſummũ iſtud
vere et ſine fictione ex intimo mentis ſenſu
cognoſcere/nedum pferre ſolo ore. Aiad/
uerte et ſenſibus hec imis (res eſt non par/
ua) repone. quemadmodũ paulus pꝰ egre
gia tot certamina poſt introductionem eiꝰ
in ſuperna fluenta vini vite/vbi debriatuſ
quid de veſtimento corpis ſui factum eſſet
neſcio inquit deus ſcit/oblitus fuerat tuni
cam corporis ſui in taberna celi proclama
bat non ex fictione vel mendacio/abſit/mi
nimus ſum aploꝝ qui non ſum dignꝰ vo/
cari apoſtolus. Et ſi iterum venit deus ſal/
uos facere peccatores quoꝝ ꝑmus ego ſuz
ꝑmus peccatoꝝ tu es o Paule: Et vbi ſa/
crilegi. homicide. adulteri. ydolatrie. pfidi
vbi facinoribus ⁊ flagicijs omibus opple/
tiſſimi. Stat ſnia ꝑmus ſum peccatorum.
¶ Quocirca meditandum eſt quoniã ob/
ſtentare conobatur Paulo ſilr et Antonio
ſtultus pſumptionis ſpiritus laudes ipſo
rum merita gratias ⁊ pconia Reſpõdebat
vnuſquiſqꝫ ſibi ipi. Quid habes qð nõ ac/
cepiſti: q̃ ſi accepiſti quid gloriaris q̃ non
acceperis. Tu nõne de maſſa peccatrice ea
dem cum ceteris. tu nũquid non in eadem
dãnatione cum ceteris: Quid igitur extol
lere te vis aut vales p ceteris Tibi gratiaꝫ
multiplicem contulit deus. Eſto neqꝫ eniz
ingratũ eſſe obliuiſcendo vel negãdo te cõ
uenit. Sed eſſe tanto debes humilioꝛ ex
munere/ꝗto te obligatiorem eſſe conſpicꝭ
in reddenda ratione. At uero nõ es ſicut ce
teri hominũ raptores/adulteri ieiunas biſ
in ſabbato cum reliquis operibus bonis ⁊
eſto. Sed ſi tales eſſẽt hominũ ceteri ſicut
tu/ſi gratias recepiſſent a deo ſicut tu/ipſi
plus in dei laudes/plus in gratiarum acti
ones ferueſcerent ꝗꝫ tu/neqꝫ inaniter ⁊ luci
feriano more gloriarentur vt tu/deniqꝫ no
li altum ſapere ſꝫ time Nunquid ſcis hodie q̃
lis mortis futurus/Petrus negauit xp̃m/
quando latro confeſſus eſt/vt tibi pauper
homuncio qui neſcis an amore vł odio di
gnus ſis. Qui rurſus tua ꝗtũcunqꝫ bona

videātur opera/quia diſtrictione iudicenť
ab illo in cuius conſpectu nō iuſtificabiť
omnis viuens/quali ꝑterea fine terminen
tur ignorans. Attendas deniq; ꝙ hec īſen
ſibilitas tua ꝓueniat nō ex defectu peccati
ſed quia totus in peccatis obturpuiſti ſtu/
K pidus/lāguens/cecus ꝛ marcidus. ¶ Deij
ciebatur ꝛ obijciebatur apud beatiſſimos
Paulum ꝛ Anthonium et ſimiles qui bi/
berant ebriam ſobrietatem vini ſapientie/
ſpiritꝰ arrogantie ſub increpatione tali/ne
ſurgentes ꝛ emergentes ab ebrietate ſpiri/
rituali/meminiſſent ꝑ arrogantiam q̄ geſ/
ſiſſent qui iuxta quod ꝓdiximus eſt effcūs
ꝓcipuus vini theologici. ¶ Sic oblitꝰ fu
erat deuotiſſimus Bernardus qui ſenex in
ſeruitio dei dum egrotaret aliū gemebat ad
dn̄m/vapulem ſane/qrūs miſcrearis affli/
cto qui nō reperis in me bonū quod remu
neres. Tempus meum ꝑdidi quia perdite
vixi/pro quo quid agam nō habeo/niſi ꝙ
cor contritum et humiliatum deus nō de/
ſpicies. ¶ Refert littera de Agathone p̄re
ſancto qui proximus fuit Anthonio. Hic
veniens ad extrema vite ſtetit immotis ad
celum oculis ꝑ triduum/interrogantibus
eum diſcipulis ſuis/pater vbi es. reſpōdit
ad tribunal iudicis ſto/ Et tu times pater
In veritate fratres timeo. et nō cōfidis in
operibuſ tuis ꝙ ſunt ſm̄ deum: interim in
quit ſtudui q̄ſtum valui/ſeruare mandata
dei ſed homo ſum et alia ſunt iudicia dei a
lia hominū ꝑterea non cōfido quouſq; ve
nero ante eum. Ecce quemadmodū ſanctꝰ
Agathon nō meminerat q̄ geſſerat ¶ Ce/i
terum quid de te dicemus o maria pia ma
ter ihū. que impijs ꝓſens hodiernis. letici/
am vini boni cōmunis impetraſti: neq; ſo
lis ipſis ſed vniuerſis eccie ſponſe filijs mi/
ſterium cōdonaſti. Quid de te dicemus in
q̄s. nōne ſicut p̄ ceteris humilior et gratie vi
no plenior inuenta es/ſic apud te vilior in
oculis tuis extitiſti/ꝓclamans toto humi/
litatis ſpū cum aplō. venit deus ſaluos fa
cere peccatores quoꝝ ꝓma ego ſum Exiſti
matio qualis ſit alioꝝ nō diffinio. Ego āt
iſtud ſobrie ꝛ abſq; ꝯdictione exiſtimo cre
di poſſe non ꝙ pia mater Jeſu peccato fue
rit vnq̄ obnoxia/vel actuali/de quo nō du
bitatur vel originali ſicut pie credere ſʒ pec
caſſet certe ſi nō veniſſet deus ſaluos facere
peccatores. Cuius ſaluatiōis ipſa ꝓriceps
ꝓma fuit prioritate nō temꝑis ſed dignita

tis excellentie/in modo ſaluandi. Itaq; di
miſſa ſunt ei peccata multa. nō dico iam cō
tracta vel acta ꝑ eam. ſed eſt dimiſſio q̄d aꝫ
peccati ne cōtrahatur vel agatur quō loqui
tur diuinus Dionisius. de purgatione an
geloꝝ. quā ꝑterea dicit vnus doctor angli/
canꝰ quē ꝓfundum ſchola nominat ꝙ plu
res fiunt a deo nobis gr̄e ꝓuatiue ſeu nega
tiue ꝓpter quas ei tenemur ad gratiaꝝ acti
ones q̄s poſitiue/qm̄ non eſt peccatum/nō
eſt ꝑiculum quō ruere non poſſet homo ſi
non eſſet gratia dei ꝓſeruans/ꝓueniēs/ꝛ ꝓ
hibens. Nec obſtat his q̄ diximus illō xp̄i
Cui plus dimittiť plus diligit. ꝓbat ea po
tius et ſolidata ¶ Quid ꝙ anima q̄to bi L
berit amplius de vino ſapientie ſi ſcite et
ſobrie fecerit tanto ꝓſpicatior eſt. i. vidēdo
et delicatior atq; viuatior in ſentiēdo turpi
tudinē ꝛ puncturam peccatoꝝ. iō ſane ꝙ a
liena peccata ſola recogitatio ſentit dolet ꝛ
deflet/pluſq̄s habentis illa. Hoc in ambro
ſio fuit notiſſimū. hoc quotidiano docent
exemplo viri iuſti Omittamus peccatores
omittamus puros homines. Nōne tu bo
ne Jeſu qui peccatum nō feciſti/deflēs no
ſtra facinora magis q̄s vulnera tua. cū cla/
more valido ꝛ lacrimis exauditꝰ es ꝑ tua
reuerentia. Quid igitur putandum eſt fie/
ri dum talis aliquis ſctūs peccatum aliqō
videtur ſibi/crede mihi ꝙ non eſt dolor ſic
dolor ſuus/pudor ſicut ſuus/ꝛ fetor ꝛ hor
ror ſicut ſuus/hinc deſpicit ſe abominatur
ſe excandeſcit aduerſum ſe factus q̄s intole
rabilis ꝛ odioſiſſimus ſibi. flagellat ſe/ru/
giēs a gēitu cordis ſui. Non ita peccatores
ſterilibꝫ ꝛ flagitijs omnibus pleniſſimi q̄/
rum ſenſus ſpiritalis vel obſtupuit vel ob
torpuit vel penitus emarcuit Uis talē vi/
num ꝯgnoſcere lege in lege quid dn̄s i apo
calipſ. mandat angelo leodicie q̄ neq; ca/
lidus erat nec frigidus ſed tepidus. Dicis
q: diues ſum ꝛ locupletatus ꝛ nullius egeo
Ecce virum ſanctum in oculis ſuis virum
memorem operum ſuoꝝ. Sed quid ſequi
tur intellige Et neſcis q: tu es miſer ꝛ miſe
rabilis ꝛ pauper et cecus ꝛ nudus ¶ Acci
pite/narrationem in tanta materie ſeue/
ritate iocundam. Erat mulier incluſa/cui
ſubſeruiebat ꝑ feneſtrellam quedam ancil
la. Conueniebant alij multi/ꝑs ex curioſi/
tate/pars ex deuotione. pars ex miſeratiōe.
Audi erat fortaſſis hec incluſa ꝙ iuſtus in
principio accuſator eſt ſui. Erat ei mos de

miſſis oculis/rauca et exili voce cū ſingul
tibus/ſuſpirijs et plangore ſe peccatricem
accuſare ſe indignam videre lumen celi/p̄
multitudine iniquitatum ſuarum. ſe ꝓpte-
rea recluſam eſſe/audiebat ancilla frequen
tius hos ſermones. Contigit tandem ali-
quando venire quoſdam ad locum illum/
quibus petentibus quid dn̄a ſua hec bo/
na mulier recluſa faceret. Reſpondit ancil
la ſuſtinete pauliſper quoniam puto quie-
ſcit/inter loquendum vt fit queſiuerunt ab
ancilla quid ei de domina ſua videretur ¶
Quid vultis dicam vobis/hec eſt peſſima
peccatrix peſſima omni quaſ terra ſuſtinet
Subaudiēs hunc ſermonem recluſa/exi
lijt de repente furens ⁊ inſaniens/mentiriꝫ
viliſſima mentiris venefica/Ego bona ſū
mulier Porro ancille non defuit vafra ⁊ a
cuta reſponſio Oro p̄ veſtram fidem o do-
mina/ne turbemini/exiſtimabam vos hacte
nus vera dixiſſe ꝙ eratꝫ maxima peccatrix
Quid reſponderet domina non habuit ni
ſi ꝙ eſt qui ſe nequiter humiliat Et iterum
D Eſt qui corde loquitur ⁊ ore. ¶ Redeam⁹
ad Anthonium quem nō meminiſſe arro-
gāter eoꝝ que geſſerat in ebrietate vini nu
ptialis eccleſie cōijcimus tum ex multis q̄
littera tradit/tum ex hoc quia moriens ce-
lari voluit ſepulcrum ſuum/fecit hoc ex hu
militate quaſi diceret deo/qui laudatur ab
hominibus vituperante te/nō ſaluabitur ab
hominibus damnante te Noluit igitur ab
hominib⁹ gloriam que eſt putredo ⁊ vermis
noluit ſepulcrū ſuum egipciato ritu venera
ri poſt mortem. Verū aliter ꝓuidit qui hu-
milia reſpicit deus immenſa illum ꝓut cer
nere eſt tumulauit gloria. O felicem dixeri
Vienne ⁊ Burgūdie regionem que vene-
randis huius corpis ſacro ſcti reliquijs de
coratur. O felices qui religioſo ⁊ peculiari
quodā tanti patris obſequio dedicari me-
ruerunt. ¶ Quid ꝙ glorioſiſſimus iſte ſā
ctus potentiſſim⁹ in miraculis p̄ſertim ſu-
per obſeſſos a demonijs/ſimplicitatē hu/
milem ⁊ nociuam in diſcipulo ſuo paulo
ruſticano tantum coluit tantū venerat⁹ eſt
vt ad eum remitteret energuminos diffici-
lis curationis/ſe nō ad hoc ꝓpm deputans
ydoneum Hec nōne grādis/humilitas vi
ri tanti/cuius vita omnis fuit aſcendendo
de virtute in virtutem/p̄ centum ⁊ quattu-
or vel eo amplius annis. Errant q̄ ſobrie
tatem a carnib⁹/caſtitatē veneris non vten

tem criminantur abbreuiationis vite. imo
et quādoqꝫ mortis cauſas eſſe in religione
viuentib⁹. Proinde notetur hoc ⁊ maneat
alta mente repoſitum. nemo tam peccator ē
qui non veniam conſequi/qui non ſaluari
poſſet ſi cōuerſionem haberet ad deū pau-
culo tempe vel momento qualem velut aſ-
ſidue p̄ tot annos habuit Anthonius. Ex
quo ꝑpendite ꝙ̄t⁹ in eo fuerit cumul⁹ meri
toꝝ in via/quātus modo p̄mioꝝ in patria
O viri num p̄cellet vinum qđ ſic cogit fa-
cere vel put habet altera littera. O viri nū
p̄cellet vinum qui ſic cogitat facere ſic An
thonius. H ē vinum diuine ſapientie/vinū
fidei. Non illud in fame quod fabulam et
ꝓuerbium fecit in hoc concilio/ſed vinum
fidei p̄cioſiſſimum quo dotauit eccleſiam/
chriſtus ſponſus ſuus in nuptijs hodier-
nis ſi ad miſticum ſenſum traduxeris Nō
ſuā ꝑmiſſa ⁊ tanti patris Anthonij certiſ
ſimum documentum/ſi rite ꝓpinatum fue-
rit non in aureo calice babilonis terrene a
nimalis ⁊ diabolice ſapientie ſm̄ traditio-
nes hominū veritatem in mendacio detinē
tium/ſi pia/cum ſobrietate bibitum extite
rit/mentes potantium ſeducit p̄mo hoc eſt
ſeorſuꝫ ducit. quod humiliat/quod aſſecu
rat/qđ iocundat/quod honeſtat quod dat
magnanimitatē/qđ confert magnificenti-
am/quod tollit amiciciam noxiam/quod
attollit inſtrennuitatem/mirabilem. Et tā
dem poſteriorum cogens obliuiſci extēde-
re ſemper in anteriora mentes facit ¶ Eru H
beſcant igitur detractores ſacre ſcripture q̄
vinum ſuum miraculoſe miſtratū nuptijs
eccleſie. p̄ſertim die penthecoſtes quando
docti ſunt apoſtoli omnem veritatem non
voluit p̄muꝫ poni ſed illud vl' abominant
⁊ nauſeāt vel ſpnūt vl' negligūt aut certe mi
ſerabiliter dum biberunt in furorem ſuum
et inſaniam vertunt. quemadmodum vide
re eſt in febricitantibus/quibus vinū quo
melius eo nocentius/febris autem altera
qualis eſt deterior ipſa peccati malicia. De
qua ſapiens ⁊ excecauit illos malicia illoꝝ
neqꝫ ſperauerunt mercedem iuſticie ¶ E-
rubeſcant p̄terea qui laudibus tuis o glo-
rioſiſſime ⁊ vſqꝫ ad vltimum terre nomina
tiſſe pater anthoni/non applaudunt ſꝫ de-
trahūt/q̄ miſtros tuos vel non reuerenter
ſuſcipiunt/vel irridentes abijciunt/miſcē-
tes contumelijs ſuis impietatem hereticaꝫ
ſi veritatem habet accuſatio que iudicialit

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

facta eſt nuper in hoc ſacro concilio. inue/
mus alium tibi fuiſſe deuotionis honorē
o ſacro ſancta mater caput et magiſtra fide
lium omniū romana eccleſia que conſtitui
ſti vt vnus ſemꝑ eſſz ordinis beatiſſimi pa
tris Anthonij qui romanam curiā ſequēs
ip̄e et fragmenta a menſa pape colligat in
elemoſinam paupm. ⁊ curatus ꝓprius ⁊ qͥ
ꝑrochialis omniuz qui vulgari vocabulo
curtiſani nominantur exiſtat. Mouit ad
hoc pius religiōis chriſtiane ſpiritus/reco
gitans quot miraculis in vita/q̄ꝫ poſt mor
tem beneficijs ⁊ opitulationib9 refulſit idē
Anthonius/ꝓſertim in hac quadam ſp̄ali
prerogatiua q ignem ſacrum fugat ex cor
poribus in ſignum q ignem concupiſcen
tie libidinoſe ꝑniciosiorem inuocat9 refri/
gerat in cordibus. Exclamat ad odorē ig/
nis huius infernalis. temptatus. O ſacer
Anthoni adiuua me. Cōfutauit hereticos
Anthonius/iam dictum eſt/⁊ repeto q̄ ſe/
nex ⁊ ſolitarius neqꝫ populū habēs ſubdi
tum/neqꝫ litteras didicerat/exiuit heremū
et venit ad alexandrie ciuitatis magne con
uentum Attendant obſecro (precor ⁊ abte/
ſtor) in ſpiritu lenitatis attendant exēpluz
hoc ꝓfunda cogitatione qui conſtituti ſūt
habere curam gregis dominici habere ſub
limitatem ſimul cum obligatione paſtora
lis officij/quiqꝫ ſalutē animarum qui pa/
cem regnoꝝ/qui pullulantium aſſidue er/
rorum extirpatiōem/qui catholice verita/
tis elucidatiōem querūt/ qui ꝑterea robur
decus ⁊ honorē huius ſacroſancte ſynodi
cupiunt integrum ſeruare. cupiunt ab he/
reſibus in ſinu ſuo quotidie naſcentib9 ob
uiare. ꝓuideant celeriter ne pontifices ſui
ne doctores ⁊ vocem habentes vel de igno
rantia ſi neſciant vel deculpabili vecordia
et acceptione ꝑſonarum ſi negligant argu
antur. ¶ Vrgebat hoc loco zelus domus
dei/zelus eccleſie/zel9 honoris et debiti hu
ius ſacri concilij. fortitudo vini nuptialis.
declamatoriam imo ſatiricam vel tragicaz
inuectiōem in hereſes et errores cum ſuis
defenſoribus cum diſſimulatoribus qui
non minus damnoſi q̄ꝫ culpandi ſunt de/
latrare. Sed aſtitit moderatrix ſobrietas
expectetur ait tempus aliud opportunus
locus alter aptior ⁊ actus capacior Neque
eni deſperandū imo ſperandum eſt equa/
nimiter. q hec ſacroſancta ſynodus prout
cepit hereſes extirpare/ſic ꝑficiet que radi
cem doctrine peſtifere ſuccidendo/dedit in
telligi conſequenter ramoꝝ adulterina no
xia qꝫ genimina debere ſuccidi Propterea
comprimatur vt ꝓpoſuimus ſermo noſter
ne vel loquacior effluat vel ꝓlixior attediet
vel mordacior ⁊ ſatiricus exacerbeſcat. naz
quid opus teneres mordaci radere vero au
riculas/ait ꝑſius. Succenſeat licet oſten
tatrix ſui iactantia ſubmurmurās illō eiuſ
dem ſatirici. Scire tuū nihil eſt niſi te ſci/
re hoc ſciat alter. ¶ Feret nihilominus eq̄
animo ſtudioſitas ſpeculatrix/queſtiuncu
las ab ea motas cum ſolutionibus vel ſup
primi vel inſcriptis diſtribui. ¶ Fiat ergo
tandem finis in obſecratiōe qualem ab in
itio ꝑmiſimus Conuertatur queſumus o
ſalutifer chriſtus nunc apud nos in eccle/
ſie nuptijs congregatos turbida grauis et
noxia aqua ſapientie terrene animalis ⁊ di
abolice et fiat vinum ſapientie ſalutarꝭ in
ſobrietate et ſanitate potatum. Conſeque
mur autem iſtud miraculum patres religi
oſiſſimi. p̄reſ deo digniſſimi. ſi miſtice fuerim9
in chana galilee hoc eſt zelum habuerimus
tranſmigratiōis ex hoc mundo ad patrem
ſi preterea noſtri Jeſu mater ſalutꝭ iſtic af
fuerit/ſi dixerit pia inſinuatiue orationis
voce ad Jeſum ꝑ orationes hic vocatū cū
diſcipulis/vinum non habent. Si ſubin/
de miniſtri qui ſumus nos obſeruauerim9
monitionem eiuſdem matris Jeſu quod/
cunqꝫ inquit dixerit vobis (non dubium
quin Jeſus) facite/quia vinum ſapientie ꝑ
virtutem datur obedientie. Nam initium
ſapientie timor domini. Si demum ydri
as ad purificatiōem poſitas que ſunt cor/
da noſtra repleuerimus vſqꝫ ad ſummum
aqua contritionis ⁊ lacrimoſe compuncti
onis/que haurienda eſt de puteo profun/
de conſiderationis hinc miſeriarum nr̄aꝝ
quia cor contritum ⁊ humiliatum de9 non
deſpicies. hinc miarum dei quarum non ē
numerus. Tunc faciet Jeſus initiū ſigno
rum conuertet aquam hanc in vinum. ita
qꝫ licebit vnicuiqꝫ noſtrum dicere cum ꝓ/
pheta Nunc cepi nunc eſt initium q: cum
conſiderauerit hō ſupple vincus hic tunc
incipiet. hec eſt mutatio dextre excelſi. Cu
ius mutationis ſacratiſſime et beatiſſime
nos ꝑ gratie ſue miraculum participes ef/
ficiat Jeſus chriſtus eccleſie ſponſus deco
rus gloria q̄ eſt deus bn̄dict9 in ſecl'a amē.
¶ Finit ſermo factus coram ſacroſancto

generali conſtañ. cõcilio. p dñm cancellari
um eccleſie pariſienſis Anno dñi. Mcccc
xvij. die dñica. xvij. Januarij qua die fuit
feſtum beatiſſimi patris Anthonij
Finit.

Tractatus eiuſdez

in quo ſoluit queſtiones in pcedenti ſmo/
ne motas et tunc breuitate tempis vrgen/
te non ſolutas.

Nuptie facte ſunt in chana ga
lilee/ et erat mater Jeſu ibi rc̃.
Aſſis et⁹ tu nobiſcum pia
mater Jeſu / qtũs te petente
miniſtretur nobis hodie Vi
num ſapientie ſalutaris ſanctecꝫ deuotio/
nis qḋ vt fiat te ſalutamus dicentes aue
Nuptie rc̃. Sup quadriptita thematꝭ hu
ius deductione coram ſctã conſtañ. ſyno/
do tenuimus alias modũ non dialogi ſo/
lius ſed tetralogi quemadmodũ quattuor
eſſe filias ſacre ſapientie eo tunc notatum
eſt quoꝝ nomina ꝛ officia duplex hoc exa
metrũ pandit. Lr̃a geſta docet qḋ credas
allegoria Moralis quid agas/ quo tẽdas
anagogia. Porro ſubintroducta eſt ſtudi/
ſitas ſpeculatrix ancilla ſapientie non in/
duſtria que multas ab his ſororibus que/
ſtiones ſup nuptijs hodiernis/ ab allego/
ria pcipue potuerat Et quãdo de glorioſiſ
ſimo anachoritarum Anthonio cui⁹ tunc
celebris erat dies extorſit deuotio verbum
fidei/ qm̃ inſup breuitatꝭ amor plurima iã
dictata linquere iuſſit. repetit ſepe ꝛ multũ
eadem ſtudioſitas auida ſciendi quatinus
in medium pdeant omiſſa. hinc morẽ ge/
rere pſuaſit familiaritas ſecũ velut a puero
traducta/ Erat autem ſextuplex ad alle/
goriam ſtudioſitatis queſtio Prima qui/
bus adornata eſt dotib⁹ eccia ſponſa a xp̃o
ſponſo ſuo: Altera qualis eſt habitudo cri
ſti ſponſi ad ecciam ſponſam. Rurſus vice
uerſa qualis eſt habitudo ſponſe huius ad
ſponſum ſuum ꝛ ad eius vicariũ quem ap
pellamus ſummũ pontificem: Amplius
quarto qualiter et q̃ꝫ vtiliter deus carnale
coniugium voluit huius ſpũalis ſignũ eẽ.
Subinde quo pacto materialis eccia ſpi/
ritualẽ ſignificat ſic vt mutuas ſibi laudes
et noĩa cõicẽt. Denũ ſexto quib⁹ modis et
locis ſacre ſcripture figurãtur he nuptie cri
ſti ꝛ eccleſie: Et quidem allegoria tradi/
dit dotatam eccleſiam a xp̃o vini bonitate
quod vinum eſt non materiale/ qḋ multũ
potatum ſicut loquitur ſapiens irritatiõez
et iram ꝛ ruinas multas facit ꝛ in nouiſſi/
mo mordebit vt coluber a quo ꝓpoſuit ſapi
ens abſtinere carnem ſuam vt animũ ſuũ
transferret ad ſapientiam Vinum igitur ta
le ſed electiſſimum ſpũale ꝛ theologicũ itel
ligimus/ prſus optimum iocũdiſſimũ ꝛ ſa
natiuum quod ſenſit ſemiuiuus a ſamari/
tano curatus/ hoc eſt vinum ſacre ſcriptu/
re recreans viuificans atcꝫ letificãs cor ho
minis mira iocunditate ſpũs. ſi fuerit in ſo
brietate potatum iuxta monitiõez apoſto/
li Non plus ſape q̃ꝫ oportet ſape/ ſed ſape/
re ad ſobrietatem que ſobrietas eſt humi/
litas. Defecerat olim vinum iſtud ĩ nu/
ptijs quas ab Abel iuſto imo ꝛ ab Adam
deus ſm̃ ꝓpoſitum voluntatis ſue diſpoſu
erat celebrare. ita vt iure dici poſſet vinum
non habent/ habebant nec negamus pau/
ciſſimi admodũ vinum iſtud ſapientie ſa
lutaris. Sed quid inter tot ꝛ tantos illud
erat: potabant paſſim plurimi vinum pre
ſtitutionis de aureo calice babilonis quo
meretrix illa magna vanitas ſecularis in a
pocalipſi inebriabat reges terre De quo a
pud moyſen fel inquit draconum vinũ eo/
rum et venenum aſpidum inſanabile. Et
antea vua eoꝝ vua fellis/ ꝛ botrus amariſ
ſimus. Vinũ iſtud ſi neſcis eſt ſapie. terre
ne animalis ꝛ diabolice mixtum erroribuſ
impijs/ hereſibus ꝛ blaſphemijs quaſi to/
tidem reptilibus venenatis. cuius toxica/
ta fex non eſt exinanita bibent ex eo omẽs
peccatores terre. Atuero dum aduenit xp̃s
cum diſcipulis ſuis ad miſticas eccie nup/
tias/ dum affuit ibi mater Jeſu que illumi
nata vel illuminatrix interptatur ꝓpinatuꝫ
eſt vinum bonuꝫ ſapie que deſurſum eſt p
reuelatiõem habitum qḋ reſeruatum eſt vſ
cꝫ adhuc. i. dum aduenit plenitudo tempo
ris quando gratia et veritas p Jeſum chri
ſtum facta eſt/ quando pterea triſticie ꝛ tri/
bulationis aquam conuertit in vinum le/
ticie ſpũalis Audi quomõ. Sed quia in/
quit hec locutus ſum vobis triſticia iple/
uit cor veſtrum/ ecce ydrias plenas aq̃ vſ/
cꝫ ad ſummũ. Sequitur admiranda con/
uerſio dum ſubiungit Sed triſticia veſtra
conuertetur in gaudium/ hoc antea pdixe/
rat ipẽ dum ait. Beati qui lugent quoniaꝫ
ipi conſolabuntur. Hũc autem luctũ has
lacrimas inducit vinum ſacre ſapientie cõ